

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/274
Toplantı Tarihi/Sayısı : 24.11.2023/38
Karar Numarası : 2023/874
Başvuran : F. D.
Başvuran Vekili : -
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : Bozkurt Mahallesi Bozkurt-1 Sk. No:5M/1 Keskin/Kırıkkale

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle; bulunduğu ceza infaz kurumunda yaşadığı sorunların çözüme kavuşturulmadığını, darp edildiğini ve hakkında birden fazla disiplin cezası uygulandığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 2/3/2023 tarihli yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın kötü muamele gördüğüne ilişkin iddialarının soyut olduğu ve somut fiiller içermediği, Kurumun kameralarla yirmi dört saat kayıt altına alındığı, başvuranın belirttiği tarihte saat 10:35 sıralarında kalmakta olduğu B-16 numaralı odanın havalandırma bahçesinin duvarına kafasını ve ellerini vurarak kendine zarar verdiği, bunun üzerine odasından alınarak revire götürüldüğü ve muayene edildiği, görevli memurlara karşı uygunsuz sözler sarf ettiği için hakkında tutanak tutulduğu ve Disiplin Kurulu'nun 18/1/2023 tarih ve 2023/... sayılı kararıyla disiplin cezası verildiği,

b. Başvuranın Kuruma geldiği tarihten itibaren iki ay içinde çeşitli kurum ve kuruluşlara 86 dilekçe yazdığı ve tüm dilekçelerin kayıt altına alındığına dair evraklar ile başvuranın sorunlarına ilişkin Ceza İnfaz Kurumu Savcısının ve Müdürünün defaatle kendisiyle görüştüğüne ilişkin evrakların ekte yer aldığı,

c. Başvuranın 28/12/2022 tarihinde Kuruma geldiği ve ilk muayenesinin 29/12/2022 tarihinde yapıldığı, 15/2/2022 tarihine kadar 10 defa sağlık hizmetlerinden faydalandığı ve buna ilişkin tüm kayıtların ekte yer aldığı,

ç. Başvuran hakkında 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Disiplin cezalarının niteliği ve uygulama koşulları" başlıklı 37'nci maddesi gereğince Disiplin Kurulu tarafından dokuz kez disiplin soruşturması yürütüldüğü ve eylemlerinin ağırlığına ve niteliğine göre disiplin cezası verildiği, söz konusu kararların Kırıkkale İnfaz Hakimliği ve Kırıkkale Ağır Ceza Mahkemesince onandığı belirtilmektedir.

4. Muhatap Kurumun cevabına ilişkin başvurandan görüş istenmiş ancak başvuran tarafından görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

6. Mezkur Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesine göre; "*(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, e) Belli bir konuyu içerip içermediği, f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir.*"

8. Mezkur Yönetmelik'in 67'nci maddesinin birinci fıkrasına göre ise: "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) uyarınca ulusal önleme mekanizması görevini üstlenmiştir. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesiyle; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevini yapmak, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek görevleri verilmiştir.

11. Somut olaya bakıldığında; işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddialarını ihtiva ettiği görülmektedir.

12. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasında kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağı,

kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamayacağı düzenlenmiştir. Bu bağlamda işkence ve kötü muamele yasağı anayasal güvence altına alınarak mutlak niteliğe kavuşturulmuştur. Öyle ki Anayasa'nın 15'inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen olağanüstü hallerde dahi bu yasak askıya alınamaz. Dolayısıyla kamu görevlilerinin kişilerin beden ve ruh sağlığına zarar vermemesi ve insan onuruna aykırı hiçbir muamelede bulunmaması gerekmektedir (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, para.80-81).

13. İşkence ve kötü muamele yasağının mutlak niteliği, kötü muamelenin engellenmesi hususunda devlete negatif ve pozitif yükümlülükler yüklemektedir. Bu bağlamda devlet, negatif yükümlülükleri çerçevesinde kişileri işkence, insanlık dışı muamele ya da cezaya tabi tutmama sorumluluğuna sahipken, pozitif yükümlülükleri kapsamında kişilerin söz konusu muamelelere maruz kalmasını engelleyecek mekanizmalar kurmakla ve makul şüphe uyandıran iddialar için etkin bir soruşturma yürütmekle mükelleftir (AYM, *Cihan Koçak*, B.No:2014/12302, 21/9/2017, para.44-45). Bu yükümlülük kapsamında kamu görevlilerinin bildikleri ya da bilmeleri gereken bir kötü muamele tehlikesine karşı gerekli tedbirleri almaları durumunda devletin sorumluluğu ortaya çıkabilecektir (AYM, *Mahmut Kaya/Türkiye*, B. No: 22535/93, 28/3/2000, para.115).

14. Öte yandan, bir muamelenin işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında değerlendirilebilmesi için asgari eşiği aşmış olması gerekir. Söz konusu eşik göreceli olup somut olay nezdinde değerlendirilmelidir. Değerlendirme kapsamında muamelenin süresi, mağdur üzerindeki fiziksel ve ruhsal etkileri, mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörlerin dikkate alınması gerekmektedir (AYM, *Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, para 23). Ayrıca kötü muamele iddiaları yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere dayanmalıdır (AYM, *Hakan Olğun*, B. No: 2014/15588, 25/1/2018, para. 43).

15. Somut olayda başvuran Ceza İnfaz Kurumunda yaşadığı sorunlara ilişkin dilekçeler yazdığını, Kurum İdaresi tarafından sorunlarının giderileceğinin kendisine bildirildiğini ancak giderilmediğini ve ceza infaz kurumu personeli tarafından darp edildiğini iddia etmektedir.

16. Başvuruya ilişkin yukarıdaki içtihatlar çerçevesinde yapılan incelemede, başvuranın kötü muameleye maruz kaldığını iddia ettiği 11/1/2023 tarihinde, saat 10:35'te başvuranın kalmakta olduğu B-16 numaralı odanın havalandırma bahçesinde kafasını duvara vurarak kendisine zarar verdiği, saat 13:53'te butona basması üzerine görevli infaz ve koruma memuru tarafından odasından alındığı ve orta koridorda memurlar ile görüştüğü, saat 14:00'te revire götürülerek muayene edildiği ve psiko-sosyal durum bildirir raporuna istinaden Kurumda görevli aile hekimliğince depresif davranış bozukluğu tanısıyla psikiyatri polikliniğine sevk edildiği anlaşılmıştır. Söz konusu sevk üzerine başvuran 8/2/2023 tarihinde Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi Psikiyatri Polikliniğinde muayene edilmiş ve hakkında anksiyete bozukluğu tanısıyla tedavi düzenlenmiştir. Tedavi kapsamında hekim tarafından ilaç reçete edildiği ve ilaç bitiminde hekim kontrolünün tavsiye edildiği görülmüştür.

17. Başvuranın aldığı disiplin cezalarına ilişkin yapılan inceleme kapsamında Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü başvuran hakkında Kurum görevlilerine karşı uygunsuz söz sarf etmek veya davranışta bulunmak, Kurumda korku, kaygı ve panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak, Kurum İdaresine bildirilen telefon numarası aracılığıyla ya da teknik müdahale ile başka bir telefon hattına yönlendirme yapmak suretiyle görüşme hakkı olmayan kişilerle görüşmek, hükümlü ve tutuklulara karşı edep ve nezakete aykırı biçimde konuşmak veya davranışta bulunmak ve İdare tarafından alınan sağlık önlemlerine uymamak gibi eylemler nedeniyle dokuz kez disiplin soruşturması yürütüldüğünü, tüm bu soruşturmaların 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 37'nci maddesi kapsamında ele alındığını, söz konusu süreçlere ilişkin Kırıkkale İnfaz Hakimliğinin ve Kırıkkale Ağır Ceza Mahkemesinin gerekli değerlendirmeleri yaptığını ve cezaların kesinleştiğini belirtmektedir.

18. Sunulan belgelerde başvuranın söz ve davranışlarına ilişkin tutanakların, Disiplin Kurulu kararlarının

ve başvuranın itiraz dilekçelerinin Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcılığı ve Keskin İnfaz Hakimliğine gönderildiği görülmüştür. Buna ek olarak başvuranın Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, Adalet Bakanlığı, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Malatya Battalgazi Sosyal Yardımlaşma Vakfı gibi birden çok kurum ve kuruluşa hitaben dilekçe yazdığı ve bu dilekçelerin işleme alındığı anlaşılmıştır.

19. Ayrıca başvuranın iddialarının aksine Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcılığı makamı ile görüşme talebine ilişkin dilekçelerinin kayda alındığı ve 15/1/2023 tarihinde Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcılığı makamı ile Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) aracılığıyla görüştüğü anlaşılmıştır.

20. Bu çerçevede başvuranın kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkin bilgi ve belgeler yukarıdaki içtihatlar bağlamında değerlendirildiğinde başvuranın iddiasının yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden oluşmadığı değerlendirilmiş olup söz konusu iddiaların açıkça dayanaktan yoksun ve kabul edilmez olduğuna kanaat getirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

24/11/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

